

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

TAŞAR SU v. TÜRKİYE

(Başvuru no. 14958/07)

KARAR

STRAZBURG

18 Aralık 2012

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Taşarsu v. Türkiye davasında,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque

ve İkinci Daire Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Françoise Elens-Passos katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 27 Kasım 2012 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (14958/07 başvuru sayılı) dava, Türk vatandaşı Hacer Taşarsu'nun ('Başvuran') 19 Mart 2007 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na ilişkin Sözleşme'nin ('Sözleşme') 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudan ibarettir.

2. Başvuran, Adana'da görev yapan Avukat C. Tabak tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ('Hükümet') ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuran Sözleşme'nin 3. ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

4. Başvuru Hükümet'e 15 Eylül 2010 tarihinde tebliğ edilmiştir. Öte yandan, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. paragrafı gereğince, ilgili daire tarafından davanın esası ve kabul edilebilirliği hakkında birlikte karar verilmesi kararlaştırılmıştır.

OLAY ve OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1979 doğumludur ve Adana'da ikamet etmektedir.

A. Gösterinin Seyri

6. Başvuran, yaklaşık 100 kişi ile birlikte basın açıklaması yapmak amacıyla 16 Şubat 2006 tarihinde Adana DTP (Demokratik Toplum Partisi, Kürt yanlısı sol bir hareket) Lokali önünde düzenlenen bir gösteriye katılmıştır.

7. Polisler, göstericileri basın açıklaması yapmamaları konusunda uyardıktan sonra, başvuranın da içinde bulunduğu uyarıyı dikkate almayan grubu gözaltına almışlardır. Başvuranın iddiasına göre, Adana Emniyet Müdürlüğü'nün avlusuna geldiğinde Çevik Kuvvet Polisleri tarafından tartaklanmıştır.

8. Polis'in olay günü düzenlediği 16 Şubat 2006 tarihli tutanakta, gelişen olaylar aşağıdaki şekilde özetlenmektedir:

- DTP binasından bir grup gösterici çıkmıştır ve trafik akışını engelleyerek slogan atmaya başlamışlardır. Çevik Kuvvet Ekipleri ve diğer polisler önleyici tedbirler almışlardır. Binadan çıkanların saldırısına uğramışlardır. Daha sonra yeniden binaya giren diğer göstericiler, güvenlik güçlerinin üzerine taş, tuğla, çiçek saksıları, tahta parçaları, araç lastikleri ve cam kırığı dolu kovalar fırlatmışlardır. Polis memurları C.L., V.G., H.G. ve Y.Ç. yaralanmışlardır. Güvenlik güçleri, binanın girişine göstericiler tarafından barikat kurulduğu için Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı'nın emriyle binaya zor kullanarak girmişlerdir. Polisler, bütün göstericileri yasadışı bir eyleme katıldıkları için yakalanarak gözaltına alınacakları hususunda sözlü olarak uyarılmışlardır. Göstericiler güvenlik güçlerine direnmişler ve küfürle karşılık vermişlerdir. Başvuranın da aralarında bulunduğu toplam iki yüz yirmi üç kişi yakalanmıştır. Yakalama tutanağı başvuran tarafından imzalanmıştır.

9. Polis'in aynı gün saat 15.00'te düzenlediği tutanağa göre başvuranın ifadesi aşağıdaki gibidir:

- Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının sekizinci yıldönümü sebebiyle, "Ülkede Özgür Gündem" Gazetesi ve "Roj TV" Televizyonu, yayınlarında, gösteriler yapılması için halka çağrıda bulunmuştur. Güvenlik güçlerinden oluşan bir ekip, 16 Şubat 2006 tarihinde, saat 13.00'e doğru 5 Ocak Meydanı ile DTP Binası önünde yer alan Akdeniz Kültür ve Sanat Merkezi'ne yakın bir yere konuşlanmıştır. Göstericiler arasında yüz kişilik bir grup şu sloganları atmaya başlamıştır: "Öcalansız dünyayı başınıza yıkacağız", "Gençlik Apo'nun fedaisidir¹", "Yaşasın Başkan Apo [Öcalan]" (Biji Serok Apo), "Dişe diş kana kan, seninleyiz Öcalan". Yasadışı eylem yapmamaları, slogan atmamaları ve yola barikat kurmamaları

¹ Fedayin (Arapça'da fedai'nin çoğulu): «kendini feda eden»

doğrultusunda uyarılan gösterici grubu, güvenlik güçlerinin üzerine cam parçaları ve taş atmıştır. Daha sonra grup, güvenlik güçlerine taş ve sopalarla saldırmıştır. Yeniden binaya çekilen göstericiler, polislerin üzerine binanın pencerelerinden ve çatısından, içi cam parçalarıyla dolu araba lastikleri, su dolu kaplar, cam borular, demir panolar, taş ve tuğlalar fırlatmışlardır. Polis memuru V.G. yaralanmıştır. Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı bu durumla ilgili bilgilendirilmiştir. Güvenlik güçleri, savcının emirlerine uygun olarak, kamu düzenini ve güvenliğini yeniden sağlamak amacıyla göstericilerin bulunduğu ve önüne barikat kurdukları binaya girmiştir. Bu müdahale sırasında polis memuru C.L. göstericiler tarafından kullanılan bir kürekle yaralanmıştır. Polis memurları H.G. ve Y.Ç. de yaralanmışlardır. Yine bu müdahale sırasında bazı göstericiler hafifçe yaralanmışlardır ancak sayıları tespit edilememiştir.

10. Polisler, 17 Şubat 2006 tarihinde saat 00.40'ta, avukatı refakatinde başvuranın ifadesini almak istemişlerdir fakat başvuran susma hakkını kullanmıştır. Düzenlenen tutanak, başvuranın kamu düzenini bozma, görevli memura direnme ve saldırı, yasadışı örgüte üye olma ve bu örgüt adına suç işleme iddialarıyla yakalandığını ortaya koymaktadır.

1. Başvuranın tıbbi muayenesi

11. Adana Adli Tıp Kurumu tarafından 16 Şubat 2006 tarihinde saat 13.30'da düzenlenen sağlık raporunda, başvuranın iç dudağının altında ödem ve 1 cm eritem, sol parietal bölgesinde 2x3 cm laserasyon, sol dirseğinde 2x3 cm ve sol boyun kısmında 3x4 cm ekimoz, sol femoral bölgesinde 3x6 cm ekimoz, dizlerinde 1-2 cm ekimozlar bulunduğu ve sol göğsünde ağrı olduğu tespit edilmiştir. Sağlık raporunda, başvuranın acilen bir göğüs hastalıkları uzmanı ve bir nörolog tarafından muayene edilmesine karar verilmiştir.

12. Adana İl Sağlık Müdürlüğü tarafından, 17 Şubat 2006 tarihinde saat 12.23'te düzenlenen sağlık raporunda başvuranın vücudunda, 16 Şubat 2006 tarihli sağlık raporunda tespit edilenler dışında yeni bir lezyon bulunmadığı belirtilmiştir.

13. Ağır Ceza Mahkemesi Hâkimi, 17 Şubat 2006 tarihinde, başvuranın ifadesini dinledikten sonra serbest bırakılmasına karar vermiştir.

2. Tartışmalı olayın ardından gerçekleştirilen polis memurlarının tıbbi muayenesi

14. 16 Şubat 2006 tarihinde saat 13.50'de düzenlenen sağlık raporunda, polis memuru V.G.'nin skapulasında ödem, burun bölgesinde kırık ve kan lekeleri tespit edilmiştir. Doktor bu tespitler sonucunda V.G.'ye 10 günlük iş göremezlik raporu vermiştir.

15. 16 Şubat 2006 tarihinde saat 16.35'te düzenlenen sağlık raporunda, polis memuru Y.Ç.'nin sol humerus bölgesinde, sağ dirseğinde, sağ ve sol önkolunda, sol skapulasında hafif yüzeysel yaralanmalar ve hiperemiler, sol gözünde ve oksipital bölgede ödemler ve ayrıca sol kaval kemiğinde ve sağ dizinde hassasiyetler tespit edilmiştir.

16. 16 Şubat 2006 günü saat 16.35'te düzenlenen sağlık raporunda, polis memuru H.G.'nin sağ bacağına ödem, ekimoz ve hassasiyet tespit edilmiştir. Sağ bacağının röntgeni çekilmiştir.

17. Adana Adli Tıp Kurumu, 21 Şubat 2006 tarihli (1597 sayılı) sağlık raporunu dikkate alarak, 21 Ocak 2009 tarihinde polis memuru H.G.'ye 3 günlük iş göremezlik raporu vermiştir.

18. Adana Adli Tıp Kurumu, polis memuru V.G.'nin burnunda kırık tespit edildiğini gösteren 27 Şubat 2006 tarihli (1723 sayılı) sağlık raporunu dikkate alarak, 21 Ocak 2009 tarihinde V.G.'ye 10 günlük iş göremezlik raporu vermiştir.

19. Adana Adli Tıp Kurumu, 21 Şubat 2006 tarihli (1596 sayılı) sağlık raporunu dikkate alarak, 21 Ocak 2009 tarihinde polis memuru Y.Ç.'ye 5 günlük iş göremezlik raporu vermiştir.

20. Polis memurları H.G., Y.Ç. ve V.G.'ye, 16 Şubat 2006 tarihinde meydana gelen gösteri sırasında yaralandıkları için, 18 Mart 2009 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından tazminat ödenmiştir.

B. Başvuran tarafından yapılan suç duyurusu

21. Başvuran, Adana Emniyet Müdürlüğü'nün çevik kuvvet ekibi polisleri tarafından kötü muameleye maruz kaldığını belirterek, polis memurları hakkında 20 Şubat 2006 tarihinde suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuran, olayın meydana geldiği gün Adana Emniyet Müdürü S.Ş.'nin, kendisine ve diğer birçok göstericiye sakinleşmeleri doğrultusunda çağrıda bulunmalarını istediğini belirtmiştir. Arbede devam ederken ve başvuran, S.Ş. ile konuşurken, S.Ş. göstericilere saldırma emri vermiştir. Başvuran, DTP Binası'na giren Çevik Kuvvet Ekipleri tarafından dövülmüştür. Suç duyurusunda bulunduğunda, maruz kaldığı kötü muamele, ekimozlar ve yaralanmalar hakkında bilgi vermiştir. Vücudunun değişik bölgelerine, burnuna ve özellikle kafasına vurulmuştur. Dahası, başvuran Adana Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğü sırada araç içerisinde ve Emniyet Müdürlüğü Binası'nda da güvenlik güçleri tarafından tartaklanmıştır. Başvuran öncelikle Adana Adli Tıp Kurumu'na götürülmüştür, orada ağzından kan geldikten sonra devlet hastanesine götürülmüştür. Daha sonra emniyet müdürlüğüne götürülen başvuran, sağlık durumu kötüleşince yeniden devlet

hastanesine götürülmüştür. Başvuran, görme problemleri olduğunu, çenesine vurulduğu için dört gündür besinleri çiğnemekte, karın yanlarına ve göğüs boşluğuna darbe aldığı için nefes almakta zorlandığını belirtmiştir.

22. Aynı gün Cumhuriyet savcısı başvuranın ifadesini almıştır. İfadesinde, 20 Şubat 2006 tarihli suç duyurusunun içeriğini yinelemiştir. Olaya müdahale sırasında Çevik Kuvvet Polislerinin başlarında kask bulunduğu için kimliklerini tespit edemediğini belirtmiştir.

23. Adana Cumhuriyet Savcısı, 10 Temmuz 2006 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Bu kararını özellikle aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

« Polisin yetki ve görevlerine ilişkin yasaya uygun olarak, emniyet müdürlüğünde görevli polis memurlarının, yakalama, gözaltına alma vb. amaçlarla, yasadışı bir gösteri ya da toplantıya katılanlara ya da suç işlediği düşünülen kişilere karşı, güç kullanma yetkileri vardır. Bu güç uygulanırken şikâyetçi yaralanmış (...) »

24. Başvuran, 27 Temmuz 2006 tarihinde, Tarsus Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde bu karara itiraz etmiştir. Polisler karşı direnmediği halde polisler tarafından kasten dövüldüğünü iddia etmiştir.

25. Ağır Ceza Mahkemesi bu itirazı, kovuşturmaya yer olmadığı kararının detaylarıyla gerekçelendirilmiş olması ve gerekçelerin dosya içeriğine uygun olması sebebiyle 27 Temmuz 2006 tarihinde reddetmiştir. Bu karar başvurana 27 Eylül 2006 tarihinde tebliğ edilmiştir.

26. Başvuranın talebi, 22 Mart 2007 tarihinde, Türkiye İnsan Hakları Vakfı tarafından incelenmiştir. Başvuranın yetkili ulusal makamlar önündeki iddialarına dayanarak, bu incelemenin değerlendirme raporunun başvurana ibraz edilmediği düşünülmektedir.

C. Gösteriye katıldığı için başvuran aleyhine açılan dava

27. Adana Cumhuriyet Savcısı, özellikle silahlı yasadışı örgüte yardım etmek ve üye olmak, başkasının yaralanmasına sebebiyet vermek ve memura hakaret suçlarından aralarında başvuranın da bulunduğu gösterici grubuna 10 Mart 2006 tarihinde dava açmıştır. Polis memurları C.L., V.G., H.G. ve Y.Ç. yargılamada müşteki olarak yer almışlardır.

28. Adana Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın kamu görevlisine direnme ve görevi başındaki polis memurunun yaralanmasına sebebiyet verme suçlarından 10 Eylül 2008 tarihli kararıyla beraatına karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurana PKK lehine propaganda yapmaktan on ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Yerel mahkeme, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin 5.paragrafına dayanarak hükmün açıklanmasının geri

bırakılmasına, 231. maddesinin 8.paragrafına dayanarak başvuranın beş yıl adli kontrol altında tutulmasına karar verilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

29. Somut olayda, polisin yetki ve görevlerine ilişkin 2559 sayılı Kanunun, kamu gösterileri ve toplantılara ilişkin 2911 sayılı Kanunun ve ayrıca gösteriler sırasında Polis Çevik Kuvveti'nin izleme, kontrol ve müdahale ilkelerini tanımlayan 30 Aralık 1982 tarihli Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri, *Kop v. Türkiye* Kararı'nın (n° 12728/05, §§ 15-17, 20 Ekim 2009) 15-17 paragrafları arasında yer almaktadır.

30. Hükmün açıklanmasının ertelenmesini ve resmi tebliğini düzenleyen Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi, sanığa verilen ceza iki yıl ya da daha az hapis veya para cezası verilmesi halinde, mahkemenin hükmü açıklamasını erteleyebileceği hükmünü içermektedir (231. madde 5. paragraf). Böyle bir durumda sanıklar beş yıl boyunca adli kontrol altına alınabilirler (231. madde 8. paragraf); bu türden bir karara karşı itiraz mümkündür (231. madde 12. paragraf).

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 3. ve 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASIYLA İLGİLİ

31. Başvuran gözaltında tutulduğu süre içerisinde polislerin kötü muamelesine maruz kaldığını iddia etmektedir. Yerel makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın yetersizliğinden de şikâyet etmektedir.

32. Başvuranın ileri sürdüğü iddialar bağlamında, AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesinin usul açısından, iddia edilen kötü muameleler hakkında etkin bir soruşturmanın varlığının incelenmesi gerektiğini düşünmektedir (diğer birçok dava arasında bkz. *Karaman ve diğerleri v. Türkiye*, no 60272/08, § 37, 31 Ocak 2012). Bu hüküm aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır:

«Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.»

33. Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

34. Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmediğini ve başvurunun kabul edilemez olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, başvuranın zararlarını telafi etmek adına Devlet'e veya güvenlik güçlerine karşı, iç hukukta öngörülen idari ve özel hukuk başvuru yollarını kullanmadığını iddia etmektedir.

35. Başvuran, Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

36. AİHM, somut olayın şartlarına benzer koşullar içeren bir itirazı daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır (diğerleri arasında bkz. *Timtik v. Türkiye*, no 12503/069, § 39, 9 Kasım 2010). Bu davada, AİHM, Hükümet'in mahkemeyi başka bir sonuca götürebilecek, ikna edici hiçbir görüş ya da delil sunmadığını gözlemlemektedir. Bu nedenle, Hükümet'in bu itirazını reddetmek gerekir.

37. AİHM, başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. Paragrafının a) bendi anlamında dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Diğer taraftan AİHM, başka herhangi bir kabul edilemezlik sebebine rastlamadığını ifade etmektedir. Bu nedenle, başvurunun kabul edilebilir olduğunu açıklamak gerekir.

B. Esas Hakkında

1. Kötü muamele iddiası hakkında

38. Başvuran iddialarını yinelemektedir.

39. Hükümet, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun ilgili hükümlerini açıklamaktadır. Özellikle bu kanuna aykırı olarak düzenlenen gösterilerde, göstericilere karşı uyarı yapıldıktan sonra valinin emri ile güvenlik güçleri tarafından göstericiler dağıtılabilmektedir. Ayrıca Hükümete göre, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunun ve Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliğinin hükümlerine uygun olarak polis, ateşli silah ya da fiziksel saldırı niteliği ve direncin derecesiyle orantılı olarak güç kullanabilmektedir. Hükümet'e göre gösterici grup, bu gösteriyi düzenlemek için yetkili makamlardan önceden izin almamıştır. Hükümet, söz konusu binanın çatısından polislere fırlatılan nesneleri dikkate alarak, polislerin göstericilere karşı kullandığı gücün, polislere karşı yapılan saldırıların ağırlığı ve göstericilerin direnmesiyle karşı orantılı olduğu görüşündedir. Hükümete göre, güvenlik güçleri, kamu huzurunu ve düzenini yeniden sağlamak amacıyla yasadışı bu gösteriyi dağıtmak için müdahalede bulunmak zorunda kalmıştır.

40. Hükümet, başvuranın vücudunda tespit edilen yaralanmaların, başvuranın ve DTP Binası'nda bulunan çok sayıda göstericinin yakalanması sırasında güvenlik güçlerine karşı direnirken oluştuğunu öne sürmektedir. Hükümet, başvurana karşı kullanılan gücün gösterinin tehlikeli niteliği dikkate alındığında orantılı ve kamu düzenini tekrar sağlamak amacıyla gerekli olduğunu savunmaktadır.

41. Hükümet olayları aşağıdaki şekilde anlatmaktadır:

- Bir grup şahıs Adana DTP Binası önünde, PKK Terör Örgütü Elebaşı Abdullah Öcalan'ın yakalanmasını protesto etmek amacıyla 16 Şubat 2006 tarihinde toplanmıştır. Bu gösteriden haberdar edilen Emniyet Müdürlüğü, söz konusu binanın önünde gerekli güvenlik tedbirlerini almıştır. Göstericiler saat 13.15'te binadan dışarı çıkarak araç ve yaya trafiğini engellemişlerdir. Grup polisin ihtarlarına uymamıştır, bina önündeki meydana eylemlerine devam etmiştir ve sonra polise saldırmıştır. Güvenlik güçleri göstericileri durdurmak için müdahale ederken bazı göstericiler, binanın çatısından onlara çöp, tuğla, tahta parçası, demir ve cam kırıklarıyla dolu araç lastikleri fırlatmışlardır. Bazı polisler yaralanmışlardır. Polislerin bina içerisine girmek istedikleri sırada, giriş kapısına bina içerisindeki göstericiler tarafından barikat kurulmuştur. Polisler kapıyı kırarak içeri girmişlerdir, göstericilere eylemlerinin yasadışı olduğunu ve gözaltına alınacaklarını söyleyerek onları uyarmışlardır. Göstericiler polisler hakaret ederek saldırmışlardır; polislerden biri kürekle vurularak yaralanmıştır. Başvuran, olay günü yakalanan göstericiler arasında yer almıştır.

42. Bu davada, Hükümet'in görüşleri ve başvuranın şikâyetleri bağlamında AİHM, yetkili ulusal makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın yeterli olup olmadığını ve başvuranın gözaltına alındığı sırada polisin kötü muamelesine maruz kalıp kalmadığını açığa çıkartmayı gerekli görmektedir.

43. Sonuç olarak, Hükümet söz konusu gösterinin kanuniliğine ilişkin görüşlerini sunsa dahi Sözleşme'nin 11. maddesi kapsamında başvuran tarafından ileri sürülen böyle bir şikâyet mevcut olmadığından AİHM, gösterinin kanuniliği hakkında veya ilgili şahsın gösteri yapma özgürlüğü hakkının ihlal edildiği hakkında re'sen karar vermemektedir.

44. AİHM, somut olayda başvuranın, gözaltında serbest bırakıldığı esnada düzenlenen 17 Şubat 2006 tarihli sağlık raporunda, gözaltına alınırken düzenlenen 16 Şubat 2006 tarihli sağlık raporunda tespit edilenlerden başka yeni bir lezyon bulunmadığının anlaşıldığını belirtmektedir. Bu yüzden AİHM, taraflarca iletilen görüşler ve dosya içeriğindeki belgeler ışığında, başvuranın iddia ettiğinin aksine, gözaltı süresince kötü muameleye maruz kalmadığı sonucuna varmıştır.

45. Bununla birlikte, AİHM, başvuranın 16 Şubat 2006 tarihinde DTP Binası önünde gerçekleşen gösteride yaralandığının taraflar arasında ihtilafsız olduğuna dikkat çekmektedir. Bu yüzden, Hükümet'in başvuranın vücudunda oluşan yaraların, yakalandığı sırada polislerle karşı direnmesi sonucu oluştuğunu belirten görüşü bağlamında, başvurana karşı orantılı güç kullanılıp kullanılmadığının tespitinden AİHM sorumludur. Bu açıdan AİHM, bir şahıs özgürlüğünden yoksun bırakıldığında veya daha genel anlamda güvenlik güçleriyle karşı karşıya kaldığında, şahsın davranışının gerektirmediği şartlarda fiziki güç kullanımının, insan onurunu zedelediğini ve Sözleşme'nin 3. maddesi tarafından garanti altına alınan hakkı ihlal ettiğini hatırlatmaktadır (diğerleri arasında bkz. *R.L. ve M.-J.D. v. Fransa*, no 44568/98, § 61, 19 Mayıs 2004, *Gülizar Tuncer v. Türkiye*, no 23708/05, § 29, 21 Eylül 2010, *Umar Karatepe v. Türkiye*, no 20502/05, § 57, 12 Ekim 2010 ve daha önce anılan *Timtik*, § 47).

46. Somut olayda AİHM, Hükümet'in başvuranın vücudunda tespit edilen yaraların polislerle direnmesi sonucunda meydana geldiği savlarının, polis tarafından düzenlenen tutanaklara dayandığını fakat soruşturmayı yürütmekle görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından doğrulanan somut olaylara dayanmadığını dikkate almaktadır. AİHM, gösteri sırasında meydana gelen taşkınlıkları ve Hükümet tarafından sunulan tutanaklara göre, özellikle bazı göstericilerin kesici ve delici aletlerle güvenlik güçlerine saldırdığını kabul etmektedir. AİHM, bu gösteri boyunca meydana gelen olaylar sırasında dört polis memurunun yaralandığını da özellikle dikkate almaktadır.

47. Bu tespitler ışığında, yerel makamlar, özellikle Cumhuriyet Savcısı, başvuranın aldığı darbelerin hangi koşullar altında meydana geldiğini ve olayların nasıl cereyan ettiğini anlamak için derinleştirilmiş bir soruşturma yürütmemiş gibi görünmektedir. AİHM, sunulan delil unsurlarından yola çıkarak başvuranın davranışına karşı uygulanan gücün orantılı olup olmadığını teyit edebilecek durumda bulunmamaktadır (*Assenov ve Diğerleri v. Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, § 100, *Karar ve Hüküm Derlemeleri* 1998-VIII ve *Labita v. İtalya* [BD], no 26772/95, § 129, AİHM 2000-IV).

48. Bununla birlikte, AİHM, iddia edilen kötü muamele sebebiyle Sözleşme'nin 3. maddesinin esasına ilişkin ihlalden bahsedebilmek için ortaya konulan olguların yeterince açık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

2. Yürütülen soruşturmaların etkinliği hakkında

49. Bir şahıs, polisin veya Devlet'in farklı birimlerinin gözetimi altındayken Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı yasadışı ağır istismarlara uğradığını iddia ederse, AİHM, «

(...) yetki alan[1] içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'[de] açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlayan» Sözleşme'nin 1. maddesi tarafından Devlet'e yüklenen genel sorumlulukla birlikte değerlendirilen 3. maddenin, dolaylı olarak resmi ve etkin bir soruşturma gerektirdiğini hatırlatmaktadır (daha önce anılan *Assenov ve Diğerleri*, §§ 102-103 ve *Ay v. Türkiye*, no 30951/96, §§ 59-60, 22 Mart 2005). Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesi ve cezalandırılmalarına olanak sağlayabilmelidir Mahkemeye göre, soruşturma bu şekilde gerçekleştirilmiyorsa, temel önemine rağmen aşağılayıcı veya insanlık dışı muamele ya da cezaların ve işkencenin genel ve kanuni olarak yasaklanması, uygulamada etkili olmayacaktır ve cezai sorumluluktan büyük oranda muaf tutulan Devlet görevlilerinin, gözetimlerinde olan kişilerin haklarına bazı durumlarda saygı duymamaları mümkün olacaktır (*Khachiev ve Akaieva v. Rusya*, no 57942/00 ve no 57945/00, § 177, 24 Şubat 2005 ve *Menecheva v. Rusya*, no 59261/00, § 67, AİHM 2006-III).

50. Başvuran, şikâyetini yinelemektedir.

51. Hükümet, başvuranın DTP Binası önünde bulunduğu sırada, Emniyet Müdürlüğü'ne götürülürken ve orada tutulduğu süre içerisinde kendisine kötü muamele yapıldığını, Adana Cumhuriyet Savcısı'na şikâyet ettiğini belirtmektedir. Somut olayda Cumhuriyet Savcısı, yetkili Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı tarafından da onaylanan takipsizlik kararı vermiştir. Hükümet, başvurana karşı kullanılan gücün haklı ve yürürlükteki kanunlara uygun olduğu sonucuna varmak için Cumhuriyet Savcısı'nın yeterli delillere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Hükümet, başvuranın vücudunda tespit edilen yaralanmaların, polisin kamu düzenini ve huzurunu sağlamak amacıyla karşı koymak zorunda kaldığı göstericilerin çok sayıda olmasından kaynaklanabileceğini de değerlendirmektedir.

52. AİHM, bu gösteri sırasında taşkınlıklar yaşandığını ve bazı göstericilerin güvenlik güçlerine kesici ve delici nesneler atarak karşılık verdiklerini dikkate almıştır. Ancak, ne Cumhuriyet Savcısı ne de Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, başvuranın güvenlik güçlerine bahsedilen nesneleri atıp atmadığı konusunda açıklama yapmamıştır. Üstelik bu şiddet eylemlerinde bulunan göstericilerin kimlikleri de tespit edilememiştir. AİHM, bir taraftan başvuranın şikâyetinin içeriğinden, yakalandığı sırada Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmayan Emniyet Müdürü ile konuştuğunun anlaşıldığını (yukarıda geçen 21. paragraf), diğer taraftan Adana Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranı, polisleri yaralama ve kamu görevlisine direnme suçlarından beraat ettirdiğini dikkate almıştır.

53. AİHM'e göre, bu gösteri sırasında yakalandığı anda başvurana atfedilebilir eylemlerin Cumhuriyet Savcısı tarafından detaylı ve titizlikle yürütülen bir incelemeye alınması, ilgili kişiye karşı polislerin güç uygulamasını gerektiren bir eylemde bulunup bulunmadığının

anlaşılmasına olanak sağlayabilmektedir. Oysa Cumhuriyet savcısı, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa dayanarak ve kalıplaşmış ifadelerle kovuşturmaya yer olmadığına dair bir karar vermiştir (daha önce anılan *Timtik*, § 59). AİHM, Cumhuriyet Savcısı'nın böyle bir sonuca varmadan önce, müdahale sırasında başvuranın Emniyet Müdürü'yle konuşmakta olduğu iddiasının doğruluğunu araştırması gerektiğini düşünmektedir. AİHM'e göre, ilgili Emniyet Müdürü'nün ifadesi alınmalıydı veya bu kişi başvuranla yüzleştirilmeliydi. Ayrıca AİHM, 16 Şubat 2006 tarihli raporu düzenleyen doktorun, başvurunu acil olarak bir göğüs ve sinir hastalıkları uzmanının görmesini istemesine rağmen Cumhuriyet Savcısı'nın bu muayenelerin hangi nedenlerle gerçekleştirilmediğini açıklamadığını da dikkate almaktadır. Mahkemeye göre, her halükarda dava dosyası, bu konuyla ilgili hiçbir bilgi içermemektedir.

54. Bu bağlamda, AİHM, Cumhuriyet savcılarının soruşturma yürütürken oynadıkları rolün anahtar niteliği dikkate alındığında, ihtilafa ilişkin diğer yasal gerekliliklere, yapılan müdahalenin uygun olup olmadığının kanuniliğinin kontrolünün bizzat kendilerinden beklenmesinin yerinde olduğunu belirtmektedir (daha önce anılan *Kop*, §§ 38-39 ve yukarıda geçen 22. ve 24. paragraflar). Bilhassa, ne savcılık ne de Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı başvuranın özellikle yüzüne vurulmasıyla ilgili bir açıklamada bulunma gereği görmemişlerdir. Cumhuriyet savcısı, başvurana karşı kullanılan gücün orantısını incelemeden, 2911 sayılı Kanunun hükümlerine (yukarıda geçen 23. paragraf) başvurmakla yetinmiştir (*Serkan Yılmaz ve Diğerleri v. Türkiye*, no 25499/04, § 25, 13 Ekim 2009 ve *Klaas v. Almanya*, 22 Eylül 1993, §§ 26-30, A Serisi no 269). Daha sonra dosya içeriğindeki belgelerden ve tarafların görüşlerinden anlaşıldığı üzere, Cumhuriyet savcısı, çevik kuvvet dışında başvuranında aralarında bulunduğu göstericilerin yakalanmasında görev alan diğer güvenlik güçlerinin hiçbirinin ifadesini almamıştır. Sonuçta başlarında kask taşımalarından dolayı kimliklerinin tespiti imkânsız olan çevik kuvvet polislerinin kimlik tespitlerinin yapılabilmesi için AİHM, yetkili ulusal makamların maskeli polisleri görevlendirdiği zamanlarda, üzerlerinde birbirlerinden ayırt edilmelerini sağlayacak bir işaret – mesela bir seri numarası - bulundurmaları gerektiğini hatırlatmaktadır. Mahkemeye göre, bu ayırt edici işaret, daha sonra yapılan operasyon ihtilaf konusu olduğunda, polislerin ifadelerinin alınması amacıyla onların kimliklerinin tespit edilmesine, anonim kalmalarını engelleyerek olanak sağlamaktadır (*Hristovi v. Bulgaristan*, no 42697/05, § 92, 11 Ekim 2011).

55. Edinilen bulgular ışığında AİHM, başvurana karşı uygulanan gücün gerekli olup olmadığı konusunda, ulusal makamların yürüttüğü soruşturmanın yetersiz olduğunu ve etkin

olmadığını düşünmektedir. Bunun sonucunda davalı Devlet Sözleşme'nin 3. maddesinden doğan pozitif yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

56. Bu yüzden Sözleşme'nin 3. maddesi usul yönünden ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

57. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekilde öngörmektedir:

“Eğer Mahkeme, bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Maddi ve Manevi Zarar

58. Başvuran, uğradığı maddi ve manevi zararlar için herhangi bir meblağ talep etmemektedir.

59. Bundan dolayı AİHM, başvurana tazminat ödenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

60. Başvuran, AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 2 000 Avro (EUR) talep etmektedir. Bu bağlamda, başvuran harcamaları gösteren hiçbir belge sunmamıştır.

61. Hükümet bu talepleri reddetmektedir.

62. Davada başvuran tarafından başvuranın talebine dayanan harcamalarını gösteren belge sunulmadığı göz önüne alınarak, AİHM, başvuranın yargılanmasına ilişkin masraf ve harcamalara ait talebi reddetmektedir.

BU GEREKÇELERLE, AİHM, OYBİRLİĞİ İLE;

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 3.maddesinin esas yönünden ihlal edilmediğine;
3. Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine *karar vermiştir.*

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İÇTÜZÜĞÜ'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 18 Aralık 2012 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslar arası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçeye tercüme edilmiş olup, gayri resmi tercümedir.